

A l'esquerra, Antonio Banderas en un fotograma de *Dolor y gloria*, del 2019. A la dreta, Gael García Bernal en un fotograma de *La mala educación*, del 2004. El Desseo

Toni Vall

2004-2019

Almodóvar i el pas del temps

Què són quinze anys? Molt o poc? Quan tens quinze anys, cinc anys són molt, moltíssim. Quan en tens quaranta, cinc són poquíssim i quinze són molt i són poc alhora. Quinze anys separen les estrenes de *La mala educación* i de *Dolor y gloria*, que arriba als cinemes aquest divendres. Dues pel·lícules de Pedro Almodóvar molt diferents. La primera, plena de tics, de situacions i personatges rocambolescos, impossibles de creure, capritxosos, reveladors de la manca de perspectiva autocrítica que tant ha condicionat el seu cinema des de mitjans dels anys noranta –aproximadament– fins fa quatre dies.

Res a veure amb la segona, de la qual no voldria desvelar gaires coses ni fer excessives valoracions, ja que val la pena enfrontar-s'hi amb la màxima netedat d'esperit possible. Només un parell d'apunts per suggerir que es tracta del seu film amb més càrrega d'autoretrat, cosa que sens dubte és perillosa però que el director ha surfejat amb mestria i sobretot, el més sorprenent, amb extrema sobrietat. La història del director de cinema protagonista del film –amb un Banderas fantàstic– serveix a Almodóvar per posar-se davant d'un mirall i ensenyar-se com no ho havia fet mai amb tanta cruesa.

Dolor y gloria és el primer film en què el cineasta abraça sense por, sense mitges tintes, sense que sigui una qüestió col·lateral, el que segurament és l'únic tema possible de l'art: el record, la memòria, el pas del temps. Bé, no sé si aquest és l'únic tema possible però segur que sí que és el tema al qual vas a parar inexorablement quan els anys es van complint i tot et porta, ho vulguis o

no, a cavalcar entre els laberints que comuniquen el present i el passat. Això és el que ha fet el cineasta en aquesta pel·lícula sobre els records d'infància, l'enyor, l'enamorament i els errors que cometem. Conté passatges commovedors i dos o tres personatges memorables.

I torno al principi perquè he arribat on volia arribar. Hi ha situacions que no s'expliquen, que no passen per motius racionals ni es poden racionalitzar de la manera que potser voldríem.

•
'Dolor y gloria' s'estrena 15 anys després de 'La mala educación'
•

Dolor y gloria s'estrena exactament quinze anys després de *La mala educación*. Bé, amb pocs dies de diferència: 22 de març del 2019 i 19 de març del 2004. *La mala educación* es va presentar a Barcelona el dia 11 de març del 2004 al matí. Pocs minuts abans d'entrar a veure-la, al ja extingit cinema Club Coliseum de la rambla de Catalunya, els periodistes ens vam assabentar de l'atemptat terrorista de Madrid. Recordo entrar a veure-la compungit i atemorit. Després de la projecció

estava prevista una roda de premsa però es va suspendre. La pel·lícula no em va agradar gens i quan l'he tornat a veure continuo sense connectar amb ni una sola de les seves escenes. Més enllà de consideracions cinematogràfiques, *La mala educación* serà sempre "la pel·lícula que vaig veure el matí de l'11 de març del 2004".

I és aquí quan compareix, majestuós, el pas del temps. Quan els significats de *Dolor y gloria* s'enfilen i s'enfilen, s'eleven de manera irracional i a través teu es connecten amb la vida. Per això, pel que és capaç de fer despertar, em sembla que és una obra important. ●